

Ст. н. с. д-р Митко Димитров, директор на Икономическия институт на БАН и съветник на президента по проблемите на икономическите стратегии

ПОСТАВЯМЕ ПРОБЛЕМИТЕ „НА СВЕТЛО“

● Екип от учени разработи икономическа стратегия за ускорено развитие на България

Г-н Димитров, близо две години вие ръководите екип от Икономическия институт на БАН, който разработва проект за нова икономическа стратегия на България след влизането в началото на тази година в ЕС, а същевременно сте един от съветниците на Георги Първанов. Защо според вас президентът се обръща към представителите на науката, има ли в българското общество „дефицит на идеи“, както констатира държавният глава?

- Няма нищо по-естествено от това да се обърне към представителите на науката, защото ние можем да дадем нови идеи, да правим прогнози, стратегии и т.н. Лошото е, че от политическата класа като че ли единствено президентът има такова разбиране и дефакто нашите разработки остават само на книга. А стратегията за ускорено икономическо развитие е готова още от юни т.г.... Защото всяко правителство би спечелило, ако проявяваше поне малко интерес към икономическите анализи и стратегии, които предлагат учените.

Разработката беше поръчана на Икономическия институт на БАН, но прецених, че ще бъде добре да се включат максимално голям кръг от експерти от различни сфери на икономиката. Така в екипа участват учени от трите икономически университета в страната, както и от други институти на БАН, общо 34 от най-добрите специалисти.

- Как вашата стратегия ще улесни догонването на Европа и ще гарантира нов, по-ускорен цикъл от икономически реформи за смекчаване на удара от членството ни?

- Идеята на нашата стратегия е в това, че в България все още съществуват неизползвани ресурси като земеделската земя например, която или не се използва въобще, или се използва по нецелесъобразен начин. Подобна е картината и с българския туризъм - балнеоложкия туризъм например. Годишно от нашите минерални извори извира над 100 млн. тона минерална вода, която на практика е ценен ресурс, засега неизползван достатъчно. Тя може да е полезна при балнеолечение за западноевропейците особено сега, когато вече сме членове на ЕС, една богата 500-милионна общност от напредналите страни. У нас също така има възможност да се предложи прекрасна природа за планински туризъм, и то не само в разработените досега курорти - Банско, Пампорово и Боровец. Друг вид е т.нар. „културен туризъм“, имаме такава древна култура още от времето на траките, обитавали нашите земи. Имаме и запазени археологически паметници, които засега остават неизвестни за чужденците.

На хората с пари трябва да се обясни, че има и други курорти освен известните в момента.

- Говорите за български или за чужди инвестиции в туризма?

- Както за българско, така и за финансиране отвън. Направихме анализ и залагаме в първите няколко години по 1.5 млрд. евро от чужди инвеститори. В България също вече има богати инвеститори, които могат да инвестират в строителство. Географското положение на България е много привлекателно за бизнесмените от Европа, които могат да вложат парите си в имоти у нас.

- В частност има ли във вашата прогнозна разработка специално отделено внимание за това как ще участват финансови институции от небанковата сфера като пенсионноосигурителните компании в развитието на икономиката? Известно е, че частните пенсионни дружества вече са натрупали активи за над 2 млрд. лева и с това могат да бъдат инвеститори в икономиката, за големи инвестиционни проекти...

- Моделът, който ние избрахме, предполага натрупаните средства в тези институции да се оползотворят. Така частните пенсионни фондове могат да бъдат институционални инвеститори в България. По това нашият модел прилича на английския, където частните пенсионни фондове са най-големите собственици на акции в големите компании. Ние разчитаме, че и у нас пенсионните фондове ще изпълняват тази роля. Разбира се, трябва да се оказва непрекъснат пряк контрол от Комисията за финансов надзор, за да не се инвестира само в акции, а в различни финансови инструменти. Защото какво би станало с неколкостотин хиляди пенсионери, които в течение на 20 години са спестявали за старини, ако някой от тези фондове се провали. Необходимо е обществото да упражнява контрол от гледна точка на диверсификацията на инвестициите.

- А каква ще бъде стратегията за обвързване на демографските проблеми с доходите на българите?

- Доходите на българите могат да се увеличат преди всичко с повишаване на зае-

решни източници.
- Какво предвижда вашата стратегия за българското селско стопанство?

- За земеделското предлагаме нещо много просто, но ефективно. Известно е, че България ще получи около 5 млрд. евро от ЕС за следващите седем години, а това са

Ст. н. с. д-р Митко Димитров завършва през 1973 г. Университета за национално и световно стопанство, магистратура по икономика. Специализира „Индуриалната политика за реструктуриране на предприятията“, Лондон Бизнес Скул, Великобритания, 1996; „Развитие на малкия и среден бизнес“, Католически университет, Гент, Белгия, 1995;

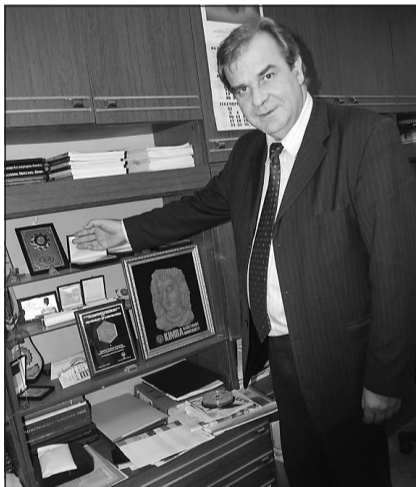
„Финансово реструктуриране на предприятията“, Международен валутен фонд, Виена, Австрия, 1994; „Приватизация и реструктуриране на икономиката: изводи за България“, Британска академия, Лондон, Великобритания, 1992; „Съвременни форми на индустриалното предприятие“, Икономически институт, Москва, Русия, 1982 г.

Научната си кариера започва през 1975 като научен сътрудник, от 1990 г. е ст. н. с., а от 1999 г. - досега е директор на Икономическия институт на БАН.

Научната му квалификация е в областта на индустриалната организация, система на собственост, приватизация, малки и средни предприятия, икономики в преход, сравнителни изследвания.

Членува в различни професионални организации - член е на УС на Българската асоциация за развитие на мениджмънта и предприемачеството; член на Изпълнителен комитет на Европейската асоциация за сравнителни икономически изследвания; член на Икономическата комисия на ВАК, участва в Специализирани научни съвети към Висшата атестационна комисия и научни съвети към факултети на различни университети и в Научния съвет към Икономическия институт, БАН.

Преподавателската му дейност е в областта на „Предприемачеството“ - за бакалаври, и „Индуриална организация“ - за магистри във ВТУ, ВСУ, Нов български университет и Софийския университет.

откриването на нови работни места. Съвсем друго би било, когато половината от населението работи и издържа останалата половина, отколкото когато един работещ издържа двама души.

- Как ще се постигне повишаването на заетостта?

- Правила сме изследвания, според които през първите няколко години това ще се постигне с чужди инвестиции, като към края на периода техният относителен дял в общия обем на инвестициите ще намалее драстично. Това е и основната цел. Не да се създаде икономика, зависима от външно финансиране, а първоначално да се използва големият интерес, за да може тя да се стабилизира и напредне. След 2008 г. например вътрешните инвестиции са почти изравнени с външните. Разчита се на структурните фондове на ЕС, както и на преки чуждестранни инвестиции, значително повече от тези от Евросъюза. Външното финансиране намалява от 2013 година до края на периода за сметка на вът-

рира само в няколко големи населени места, както е тенденцията в момента. Защото има много подходящи и привлекателни градове в страната, където може да се разпределят инвестициите за инфраструктура. Имам предвид развитието им и строителството на повече болници, училища, големи магазинни вериги като „БИЛА“, „МЕТРО“.

Според нашата стратегия смятаме също, че може да се повлияе и върху демографската криза и населението на страната да се запази около 7.5-8 милиона. Това може да се постигне с намаляване на смъртността и подобряване на здравеопазването. У нас има много висока смъртност - 14 на хиляда, при това става дума за доминираща преждевременна смъртност. От тях поне 2 на хиляда се дължи на икономическите проблеми - стрес, безработица, лошо здравеопазване. Затова при подобряване на здравеопазването този показател може да се намали на 12 на хиляда.

У нас изостава и раждаемостта в сравнение с другите страни. В момента тя е 8-9 на хиляда. При по-добро икономическо състояние в страната този показател може да се повиши с около 1-2 пункта и да стане 9-10 на хиляда.

Тогава разликата ще бъде около 1-2 на хиляда. А не както е сега 5 на хиляда, което означава, че с 40 000-50 000 души намалява годишно населението на България по икономически причини. Друго наше предложение е да се привлекат повече българи, живеещи зад граница в Бесарабия, Украйна, Молдова. Да им се създават условия за обучение и работа, а не да им се създават куп формални административни спънки,

както е в момента.

- Какъв модел предлагате вие, модела на туристическа държава като Гърция ли?

- Не. Аз прогнозирам, че ако тази стратегия се изпълнява стриктно в продължение на следващите 5-6 години, през които ще има преобладаващо чужди инвестиции, впоследствие ще се усети значителен тласък на икономиката ни и ускорен растеж в продължение на 7-8 години. Защото все още има резерви както от външни, така и от вътрешни инвестиции.

- А какви са макроикономическите показатели?

- Икономическите показатели са положителни, доходите се увеличават, но базата ни е ниска. Дори да има увеличаване с десет на сто годишно, пак не се усеща при тези ниски доходи. След 1989 г. се получи голям дисбаланс между доходите на хората и brutния вътрешен продукт (БВП) - доходите намаляха в по-голяма степен, отколкото беше намалението на БВП. След 1998 г. доходите отново започнаха да нарастват, но с по-ниски темпове от нарастването на БВП и диспропорцията се увеличи.

(Продължава на стр. 16)

огромни финанси. В момента се смята, че тези пари трябва да се разпределят между всички земеделски стопани, тогава всяко семейство ще получи само по 200 евро, които не стигат за нищо. България има нужда от 50 000 - 60 000 семейства, които ще се занимават сериозно с фермерство и земеделство. На тях именно би следвало да се дадат по 40 000 - 50 000 евро за земеделство и за около 15 000 - 20 000 животновъдни ферми. Те ще поемат ангажмента, че поне десетина години ще работят в тази сфера. Затова, когато се концентрират средствата в по-малък кръг сериозни фермери, помощта ще бъде по-съществена, отколкото те да се раздробят между множество дребни стопани. Ще се даде начален тласък, за да се развие истинското фермерство - както в земеделството, така и в животновъдството.

- Какви са другите акценти на стратегията ви?

- Имаме предложение за агломерациите. Това означава да се създадат по-добри условия за българите в повече райони на страната, а не населението да се концент-

рира само в няколко големи населени места, както е тенденцията в момента. Защото има много подходящи и привлекателни градове в страната, където може да се разпределят инвестициите за инфраструктура. Имам предвид развитието им и строителството на повече болници, училища, големи магазинни вериги като „БИЛА“, „МЕТРО“.

Според нашата стратегия смятаме също, че може да се повлияе и върху демографската криза и населението на страната да се запази около 7.5-8 милиона. Това може да се постигне с намаляване на смъртността и подобряване на здравеопазването. У нас има много висока смъртност - 14 на хиляда, при това става дума за доминираща преждевременна смъртност. От тях поне 2 на хиляда се дължи на икономическите проблеми - стрес, безработица, лошо здравеопазване. Затова при подобряване на здравеопазването този показател може да се намали на 12 на хиляда.

У нас изостава и раждаемостта в сравнение с другите страни. В момента тя е 8-9 на хиляда. При по-добро икономическо състояние в страната този показател може да се повиши с около 1-2 пункта и да стане 9-10 на хиляда.

Тогава разликата ще бъде около 1-2 на хиляда. А не както е сега 5 на хиляда, което означава, че с 40 000-50 000 души намалява годишно населението на България по икономически причини. Друго наше предложение е да се привлекат повече българи, живеещи зад граница в Бесарабия, Украйна, Молдова. Да им се създават условия за обучение и работа, а не да им се създават куп формални административни спънки,

както е в момента.

- Какъв модел предлагате вие, модела на туристическа държава като Гърция ли?

- Не. Аз прогнозирам, че ако тази стратегия се изпълнява стриктно в продължение на следващите 5-6 години, през които ще има преобладаващо чужди инвестиции, впоследствие ще се усети значителен тласък на икономиката ни и ускорен растеж в продължение на 7-8 години. Защото все още има резерви както от външни, така и от вътрешни инвестиции.

- А какви са макроикономическите показатели?

- Икономическите показатели са положителни, доходите се увеличават, но базата ни е ниска. Дори да има увеличаване с десет на сто годишно, пак не се усеща при тези ниски доходи. След 1989 г. се получи голям дисбаланс между доходите на хората и brutния вътрешен продукт (БВП) - доходите намаляха в по-голяма степен, отколкото беше намалението на БВП. След 1998 г. доходите отново започнаха да нарастват, но с по-ниски темпове от нарастването на БВП и диспропорцията се увеличи.

(Продължава на стр. 16)